

DEBATT

Kontakt oss: 70 12 00 00 debatt@smp.no

All utgivelse skjer i henhold til Sunnmørspostens publiseringsvilkår. Vi forbeholder oss retten til å arkivere og utgi i elektronisk form alt som er publisert i Sunnmørsposten. Dette gjelder også innsendt materiale, og innsendt stoff honoreres bare når det er avtalt. Vi forbeholder oss retten til å korte ned. Ubrukte innlegg returneres bare på anmodning.

KRONIKK/SYNSPUNKT:

E-post: debatt@smp.no

Maks 5.600 tegn inkl. mellomrom. Vi forbeholder oss retten til å korte ned. Legg ved portrettfoto.

Er NHO Norgesmester i juks?

KOMMUNE

NHO har betalt Vista Analyse AS for å sammenstille kommunale data for å vise at omfattende kommunesammenslutninger er nødvendig. De mindre kommuner representerer ikke noe interessant marked for NHOs servicebedrifter.

Dette gjøres ved å arrangere et såkalt Norgesmesterskap blant kommunene. NHO har gitt «de betalte konsulenter» i oppdrag å velge ut data fra offisiell norsk statistikk (Statistisk sentralbyrå), som er egnet til å begrunne behovet for drastiske endringer i kommuneinndelingen til NHOs fordel.

Når det protesteres mot en slik sentraliseringsreform fra Senterpartiets side, så hevder oppdragskonsulentene at de «bare presenterer offentlig statistikk». Det er nok så, men spørsmålet er jo hva man velger ut av den enorme mengde av data som Statistisk byrå kan presentere.

Bestillingsverk. I rapport 2016/31 «NHOs Kommune-NM 2016» heter det i forordet at de presenterte data, dvs indikatorsettet «er utviklet i samarbeid mellom Vista Analyse og NHO. Det endelige indikatorsettet er fastlagt av NHO.» Rapporten gir således klar beskjed om at det dreier seg om «et politisk bestillingsverk», som derved er uten faglig integritet eller objektive dimensjoner.

At en interesseorganisasjon som NHO driver med slikt er ikke overraskende. Det er derimot overraskende at Vista Analyse, som ønsker å fremstå som et firma som er uavhengig med høyfaglig kompetanse osv vil være med på slikt.

Tre forhold. Det er ikke plass til å drøfte NHOs indikatorsett her. Tre forhold bør nevnes.

For det første, indikatorer, som ikke passer med NHOs intensjoner med undersøkelsen er systematisk utelatt. Hva med for eksempel (a) boligpriser og boligmangel, (b) transportproblemer med køer, forsinkelser osv, (c) miljøforurensninger (luft og

støy), (d) kriminalitet (lovbrudd, sexsalg, rus osv), og ikke minst «innbyggernes tilfredshet med individtilpassede kommunale tjenester (skole, helse, sosialvesen, saksbehandling osv)», der en mengde undersøkelser viser at graden av tilfredshet avtar med folketallet i kommunen.

For det annet, vi har forskjellige typer av kommuner i Norge, som fiskerikommuner, landbrukskommuner, industrikommuner, blandete kommuner (service/industri) osv. Alle disse kommuner dekker samfunnsmessige behov og de er i utgangspunktet lite sammenlignbare sett under ett.

For det tredje, betegnelsen «norgesmesterskap» er sterkt misvisende. Norgesmesterskap arrangeres for å vise hvem som er best foreksempel på idrettsbanen. Det er altså utøvernes individuelle prestasjoner som vurderes (evt kollektive prestasjoner som i fotball).

Betegnelsen indikerer således at forskjellene mellom kommunene skyldes kvaliteten på det arbeid som folkevalgte og kommunale ansatte utfører. Det er et feil inntrykk og heller ikke NHO synes å tro det. Folkevalgte og ansatte i kommunene står stort sett overfor gitte tilpasningsbetingelser (geografi/naturforhold, næringsstruktur, graden av spredt bebyggelse, folketall osv.).

Egentlig er NHOs Kommune-NM en form for propaganda, som NHO burde holde seg for god til å betale for og presentere. Heller ikke Vista Analyse burde se seg tjent med å medvirke i slik sammenheng.

STEIN ØSTRE,
politisk uavhengig. Professor i forvaltningsøkonomi (em.)

Moores Lov – loven som

KRONIKK

HARALD YNDESTAD
prof., dr.philos. NTNU Ålesund

INNOVASJON

Min lærer kom en dag inn i klasserommet og uttalte med stor entusiasme. «Glem det jeg har lært dere om radiorør. Det er komment noe som heter transistor. Transistoren vil forandre alt om radioer og TV-er». Ingen ante den gang at dette bare var starten på en industriell innovasjon, som skulle vare i mer enn 50 år. Transistoren la først grunnlaget for en ny generasjon kommunikasjonsteknologi. Uten transistoren, ingen romfartsteknologi, ingen digitale datamaskiner og ingen reiserasdiorer. Vi hadde fortsatt lyttet til sveivegrammofonen. Elvis hadde ikke kommet lenger enn til bygdedanser i Tennessee. Men med transistoren, forsvant umerkelig også radioreparatørene og norsk radio/TV-industri.

I 1960-årene lærte en seg å lage transistorer via en trykkesprosess på en liten silisium chip. Gordon Moore skrev en artikkel som viste at antall transistorer på en chip blir fordoblet i løpet av ca 2 år. Denne sammenhengen ble kalt Moore's Lov. De fleste mente den gang at loven snart ville nå en grense. Det merkelige er, at dette mener de fleste fortsatt.

Mikroprosessen. I 1970 kunne en sette sammen ca 1000 transistorer på en chip. Det var tilstrekkelig til en liten datamaskin, som skulle styre et kassaapparat. Dette ble ikke noe av, så den elektroniske kompo-

– Det var som å åpne et nytt vindu mot hele verden

ponenten ble markedsført som mikroprosessor. Ingeniører fant snart ut at mikroprosessen kunne benyttes som en elektronisk programmerbar komponent. Før måtte de tilpasse elektronikk til hver oppgave. Nå kunne en standard programmerbar komponent tilpasses alle oppgaver. Slik ble ingeniørene programmerere og matematikere. Mikroprosessen ble nå en generisk komponent som søkte nye oppgaver.

Mikroprosessen ble satt inn i mekanisk utstyr der den overtok alle styringsfunksjoner. I løpet av få år tok mikroprosessen kontroll over all moderne industriell produksjon. Den la grunnlaget for fleksible produksjon i industrien og vi fikk en omstilling fra masseproduksjon til kundetilpasset produksjon. Umerkelig overtok den styring over all komplisert instrumentering, fra symaskiner til romferger. Den kom inn i avansert maritim instrumentering, og ble en viktig del av den maritime klyngen på Nord-Vestlandet.

De som tok belastningen i denne omstillingsperioden var i

hovedsak industrien. Etter mikroprosessen, ble all moderne industriell produksjon automatisert. Dette krevde en ny type kunnskaper og vi fikk en ny type industrielle fagarbeidere.

Den personlige computer. I 1980 hadde en ca 100 tusen transistorer på en chip. Datamaskiner, store som kjøleskap, var nå redusert en liten chip. Et par studenter i USA skjønnte at programvare fra store datamaskiner nå kan overføres til mikroprosessorer, og PC-en var skapt. Denne gang var det de administrative tjenestene som måtte tåle omstillingsperioden. Alle fikk sin PC, og alle fikk tilgang til samme data. Ingeniørene forlot tegnebrettet og produserte digitale tegninger som så dannet grunnlag for automatisert produksjon.

Etter PC-en, var få yrker uberørt. Planlegging ble mer tallbasert, noe som satte større krav til kunnskaper og formell utdanning. Med PC-en forsvant en administrativ kultur basert på spesialisering og vi fikk en flattere kunnskapsbasert organisasjon.

Internett. I 1990 kunne en lage ca 1 million transistorer på en chip, og en ny generasjon mikroprosessorer søkte nye oppgaver. De nye oppgavene var rask kommunikasjon mellom tusenvis av PC-er. Ved FFI på Kjeller var der installert et militært datanett til sensorer som registrerte atomprøver. Nettet ble frigitt av Al Gore og vi fikk Internett. I løpet av noen få år ble alle PC-er i verden knyttet sammen via Internett. Resultatet ble et globalt marked for utveksling av informasjon mellom millioner av datamaskiner.

Det var som å åpne et nytt

Byen som aldri ble

TILSVAR

Gunnar Herfjord (GH) har et innlegg i Sunnmørsposten 11.8.2016 med overskriften «Volsdalsberga – igjen! – og utstillingen «Byen - som ikke ble.», hvor jeg og en kronikk skrevet av meg (Sunnmørsposten, 4. august 2016) stadig blir referert til. Siden GH bruker sitt innlegg til også å stille spørsmål direkte til meg så ønsker jeg å komme med et kort tilsvarende.

Det viktigste i min kronikk

var å understreke at vi må ikke kaste tidligere erfaringer på sjøen. Dette gjelder selvsagt også forhold knyttet til temaet jeg tar opp; byutvikling. Jeg anbefaler på det sterkeste at en by som Ålesund tar seg tid til å evaluere realiserte byutviklingsprosjekter i større grad enn det som skjer i dag. Man bør også bruke tid på å evaluere prosessen rundt prosjekter som ikke ble realisert, og ikke minst evaluere prosjekter som blir helt eller delvis omarbeidet fra

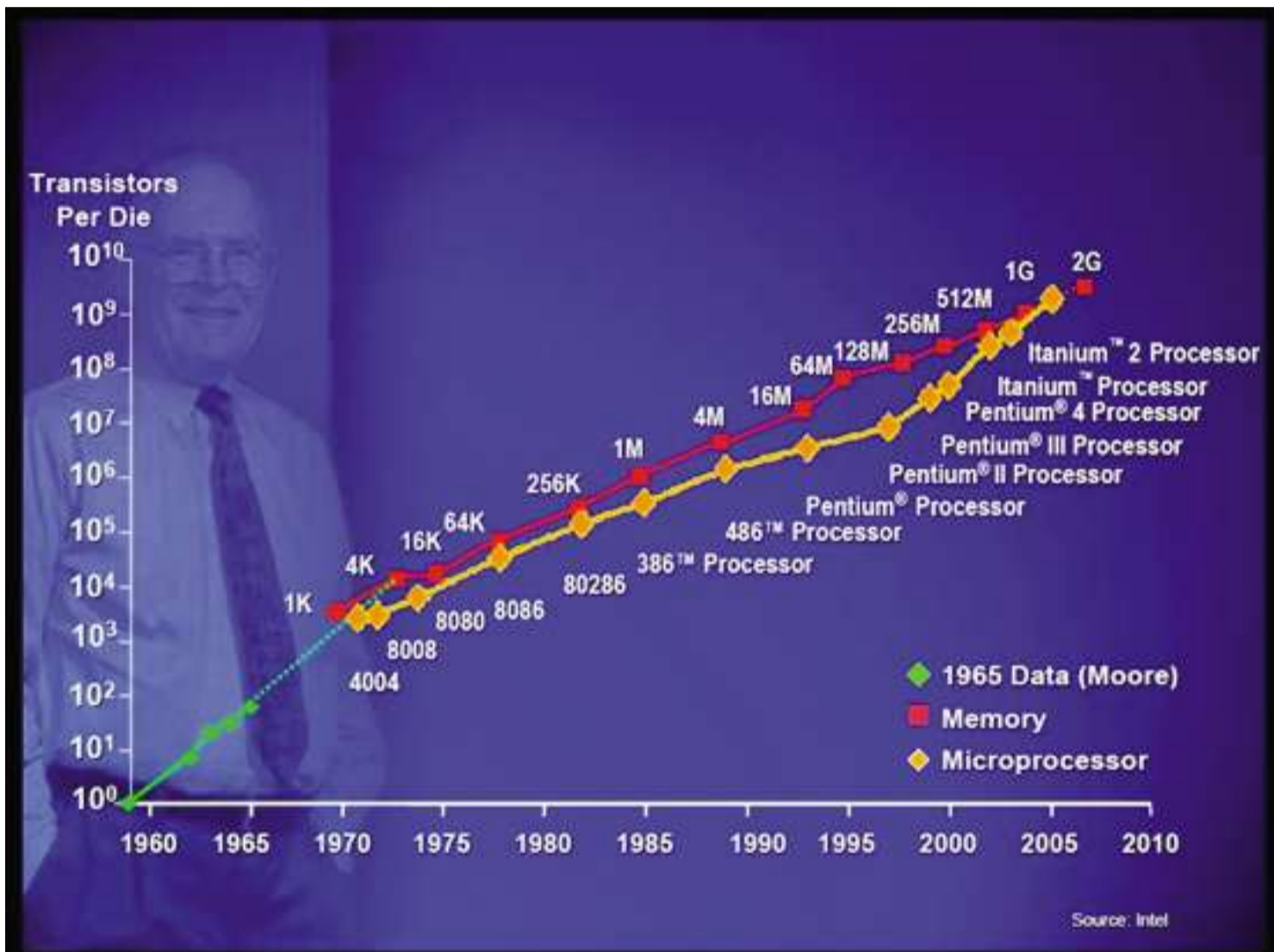
utgangspunktet til realisering. Slik evaluering er en viktig del av å bli en lærende by. Slik sett var utstillingen «Byen - som aldri ble» på Jugendstilsenteret en flott opplevelse. Jeg anbefaler alle som er glad i Ålesund om å ta seg en tur.

Min kronikk hadde for øvrig ingen direkte føringer til Ulsmo Eiendom A/S sine utbyggingsplaner på Volsdalsberga, selv om kanskje GH fikk inntrykk av det. Min ene påstand om at det blir for snevert for en by i vekst,

– Med en personlig, smart mobiltelefon i lomma, fikk vi plutselig en personlig tjener

HARALD YNDESTAD, prof., dr.philos. NTNU Ålesund

omformer samfunnet

FIGUR: Gordon Moore og utviklingen av antall transistorer per chip.

vindu mot hele verden, der vi fikk direkte tilgang til all verdens informasjon. Alle ble nå produsenter og konsumenter av informasjon, media, musikk, osv i et globalt marked. Denne gangen var det spesielt servicenæringene som ble berørt. Nettet begynte å omforme reisebyråer, banker, aviser, media,

musikk, posttjenester, butikker osv.

Visualisering. I 2000 kunne en lage mikroprosessorer med ca 10 million transistorer på en chip. Mikroprosessoren var nå så kraftige at den kunne benyttes til visualisering av store mengder med data. Film kunne

nå framstilles, lagres og distribueres på en PC. Kommuner og konsulenter begynte å bruke digitale kart, ingeniører kunne begynne å lage 3D-modeller av skip, biler osv. Vi fikk 3D-spill og spillmotorer som dannede grunnlag for en ny generasjon simulatorer. Denne nye teknologien begynte nå å endre all

samfunnsplanlegging og ingeniørarbeid. Tilgang til store 3D-kart og 3D-tegninger førte gradvis til en overgang fra spesialarbeide, til systemarbeide.

Smart mobiltelefon. I 2010 kunne en lage mikroprosessorer som hadde mer enn 1000 millioner transistorer på en chip. En

ufattelig mengde elektronikk, som søkte et nytt marked. Løsningen var å samle telefon, internett, PC og media-tjenester på en chip. Resultatet ble en smart mobiltelefon. Med en personlig smart mobiltelefon i lomma, fikk vi plutselig en personlig tjener. En personlig tjener for multimedia, banktjenester, reisetjenester og helsetjenester osv. Det er ennå uklart hva som er den fulle rekkevidden av mobiltelefonen. Det vi ser er at servicenæringene som media, musikk, bank, handel, transport, butikker, helse er i ferd med å gjennomgå store endringer. Samtidig blir mobiltelefonen en plattform for en neste generasjon informasjonsteknologi.

Big Service. Moore's Lov gjelder fortsatt. Samtidig sier Moore's 2. Lov at utviklingskostnadene øker eksponentielt med antall transistorer. Svimlende utviklingskostnader søker fortsatt inntekter fra et nytt svimlende stort marked. Mobiltelefonen har vært vår personlige tjener. Umerkelig blir den også en tjener for nettet, som har tilgang til tusenvis av mobiltelefoner. Nettet vet nå alt om oss, det lager profiler av oss alle, og det begynner å leverer oss Big Service. Big Service for kundetilpasset reklame, media, handel, reiseruter, bank, helse, energi, utdanning, sikkerhet osv.

Umerkelig blir Big Service en utfordring for våre offentlige tjenester. Umerkelig mister vi kontroll over vår egen private informasjon. «In Google, we trust», ennå. Det er ikke sikkert at denne tillit til nettet vil fortsette. Det er avhengig av om vi finner akseptable regler for nettbasert Big Service, basert på våre personlige data. Slike regler mangler vi i dag.

og som er midt inne i en urbaniseringsprosess, å tillegge utsikt og solforhold for mye. Reaksjoner på reduksjon av utsikt og solforhold er vanlige for nesten alle nye byggeprosjekter i Ålesund - store som små.

Det å drive byutvikling i Ålesund og alle andre byer/tettsteder rundt om i verden, blir vanskeliggjort om man tillegger elementene utsikt og solforhold avgjørende rolle i beslutningsprosessen. Ok, det finnes unntak knyttet til for eksempel parker,

plasser, badeplasser, definerte utsiktspunkt m.v. hvor solforhold og/eller utsikt er avgjørende. Likeså bør man lokalisere bl.a. barnehager og skoler på en slik måte at man sikrer gode lys og solforhold for brukerne.

Min erfaring er for øvrig at Ålesund kommune er god på å ivareta hensyn til siktlinjer, utsikt og solforhold. Men å gi disse elementene en slags generell vetorett eller forrang i byplanleggingen blir helt feil.

GH spør meg i sitt innlegg

direkte om jeg mener at det ikke bør være diskusjon om slike prosjekter (ref: Volsdalsbergaplanene til Ulsmo) og om folk skal holde kjæft? Holde kjæft??

Jeg beklager hvis min kronikk gav inntrykk av at jeg ville kneble debatter om enkeltprosjekter spesielt og utviklingen av Ålesund by generelt. Jeg kan opplyse GH at jeg har 20 års tidligere erfaring med å drive åpne prosesser rundt byutvikling og kommuneplanlegging, herunder lære opp folkevalgte

og ansatte i kommuner og fylkeskommuner om at medvirkning i kommunale planprosesser er nødvendig for å sikre optimale medvirknings-/ beslutningsprosesser, og dermed best mulig byutvikling.

Det jeg altså mente å formidle i min kronikk den 4. august var at jeg etterlyste et bredere ønske om å opparbeide kompetanse i å vurdere kvaliteter i planlagte/realiserte byggeprosjekter, og dermed minimalisere faren for at lytefulle prosjekter blir pres-

set gjennom og realisert, eller at gode prosjekter blir stoppet. Og utstillingen «Byen- som aldri ble» var altså inspirasjonskilden.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at min kronikk den 4. august ble sendt inn som privatperson. At Sunnmørsposten valgte å titulere meg med min yrkestittel må de svare for.

En påelse i slaktetida, men slik var det.

KJELL SANDLI
Blodfersk bygutt i 1. generasjon.